

- Asbesteqarfiit sianigikkitt, taakkuupput amitsukujuut, ipartaqarlutut, atortussianik sungaartunik-kajortunik imallit; peqqissutsit ajoq-sersinnaavaat. Ukkusissanik suliaqartillutit silamiissaatit, imaluunniit inimi silaannarmik milluaaffittalimmiillutit pujoralammullu kiinarpagassaatit. Ujarammik suliaqartilluni asbest taamaallaat ulorianarpoq, ujarattulli naammassillugu tunisassiatut imaluunniit suliarineq-anngisatut ulorianartuunngilaq.

Eqqaamajuk: Malittarisassat allanngortinneqarsinnaasarpur. Malittarisassiat atuuttut uani takusinnaavatit: www.govmin.gl

Ukkusissat nassaarikkit Aallartilluarit

Aallartitsisoorusuppit? Ukkusissanik takornariartitsinermik, eqqumiitsuliornermik imaluunniit annikitsunik aatsitassarsiornermik suliaqarnissat kissaati-gaajuk? Ilisimasassat, ikiorneqarnissat tapiissutisinissallu annertunerit pissarsiarinissaannut periarfissarpassuaqarpoq!

Nuummi GEUS-imi ukkusissat oqaluttuarisaanerat aamma geologiat pillugit paasissutissat katersorsimavagut, ilanngullugit tapiissutisinissamut siunnersorneqarnissamullu periarfissanut linkit. Iserfigiuk www.geus.gl/fedtsten ukkusissanillu niuertar-feqalernissannik qanoq aallartitaqarnissat pillugu annermik atuagaqarlutit.

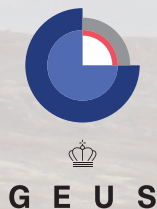
Ikkattuni Nuup Kangerluaniittumi ilisimatuut GEUS-meersut aammalu Nunatta Katersugaasiviata Allagaateqarfianeersut ukkusissanut tunngasunik saqqummiisut.

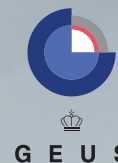
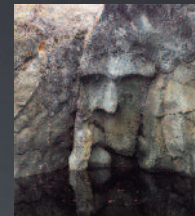
Ukkusissaq qattuninnguussimasoq

GEUS Nuuk
Grønlands Naturinstitut
Kivioq 2
3905 Nuussuaq, Grønland

E-mail: geus@geus.gl
Telefon: +299 36 12 62
Mobil: +299 56 23 65

Ukkusissat niuernitut

Ukkusissat niuerniutitut

Nuup eqqaani ukkusissat nunarsuarmi pitsaernerpaanut naleqqunneqarsinnaasut nassaassaapput. Ukkusissanut atatillugu inuutissarsiutitugut periarfissarpasuit innuttaasut soqutiginnittut tamar-mik atorsinnaavaat: Eqqumiitsuliat, tammajuitsussiat, geoturisme aamma aatsitassarsiorneq.

Ujaraq alutornartoq pillugu annermik atuarit, qanorlu nammineq aallar-tissinnaanerit paasiniaruk!

Ukkusissat periarfissiissuterpasui

Ullumikkut ukkusissat annermik tammajuitsunut kusanartulianullu atorneqarpoq. Ujaralli pissanganartoq annertunerujussuarmik atorneqarsinnaavoq.

Ukkusissat kissarnek attattarpaa, sitsiaatsuuvoq, syremillu arortitassaanani. Taamaat-tumik qangaaniit siunertanut assigiingitsorpasuarunut, iganit qullernut atorneqartarsi-mavoq.

Geologiskimik ilisimatusarnermit Nuummit ukkusissat pitsaasupilussuunerat ilisima-varput. Annertuumik suliffissuaqarfitsigut tunisassiornissamut naammattumik ukkusis-saqanngilaq, taamaattorli pigisani ilisimaneqartuni atortussat ima annertutigaat ullumikkumut naleqqiullugu amerlanerujussuit tamaani namminnek ukkusissamik atu-gassaminnik aallarsinnaanerannut naammallutik. Nuulli eqqaani sulí nassaarineqarsi-manngitsaqassasoq naatsorsuutigaaupput. Nunamut eqqussuinermit akikinneruvoq – najukkamiillu ukkusissat oqaatigineqareersutut pitsaalluinnartuupput.

Geoturisme aamma oqaluttuarisaanermut tunngatillugu takornariartitsineq

Pitsaalluinnartutut ukkusissat qaarsuni ukiut 3,7 mia. tikillugit pisoqaassusilinni, nu-narsuarmilu ujaqqat pisoqaanersat ilaanni nassaassaapput. Nunap assingani geolo-giskimi qalipaammik kajortoq qaamasutut nalunaarsimapput, oqaasertaralugu "orthognejs ca. 3,7-3,6 mia. år".

Nuup eqqaani ukiut 3000-it ingerlaneranni ukkusissat qullernut, qummuartanut iganullu atorneqartarsimapput. Tamaani najugaqartutut kulturit siullersaasut ukkusissat amernik, sillissaniq, qissianik soqqarnillu taarsertarsimagaat itsarsuarnisarsiorluni assaanerit takutippaat. Ukkusissarsiorfiit Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiorfiit siullersarisimagaat oqartoqarsinnaavoq.

Geologiskimik ilisimatusarnitsinnit ilisimavarput ukkusissat namminnek "ilisarnaateqartut". Taamaattumik ukkusissaq inuusa-liaq imaluunniit igaffimmi atortoq Nuup eqqaaneersuunera uppersarsarneqarsinnaavoq – naak immaqa niuernermi aqqu-ti-toqatigut Norgemut pisimagaluartoq.

Takornariartitsinermik suliaqartuusunut geologiimik pissanganartumik oqaluttuarisaanermillu Nuup Kangerluatigut agalaar-nikkut takutitaqarnissamik annertuumik piukkunnaateqartoqarpoq. Quppersakkami nunap assingani qanga maannalu piaaf-fiusut sumiinneri takuneqarsinnaapput.

Eqqumiitsuliorneq aamma kusanartuliorneq aamma niuerne-rupput

Ukiut qulikkaat arlerlugit Canadami naalagaaffik ukkusissat eqqumiitsuliatut ussassaarutiginiarlugit annertuumik iliuuseqarsi-mavoq. Taamaattumik ukkusissaniq eqqumiitsuliorartut ujaqqat "taamaallaat" sanalugaannartut tunineqarnerannut naleqqi-ullugit tunisassiatik tunigaangamikkit annertunerimik isertitaqartarput.

Ukkusissamik inuusaliaq inuup normalalik

Kalaallit Nunaanni ukkusissaniq eqqumiitsuliorlut pikorisorpasuit ippit, taakkulu annertunerimik sianigineqartariaqaraluar-pat. Suliaasa ilaat Nuuk Kunstmuseumimi takuneqarsinnaapput.

Taamaattorli ukkusissaniq tammajuitsussiat tunisarinerat sulí tassaavoq inuutissarsiorfik isertitsiffiulluarsinnaasoq. Ukkusissa-nik inuusalit tammajuitsussat 1700-kkuniilli ilisimaneqarput, taamanikkut nunatsinniissimannermi inuutit eqqaassutitut Kalaallit Nunaanni europamiut siulliit angerlaattalersimammagit.

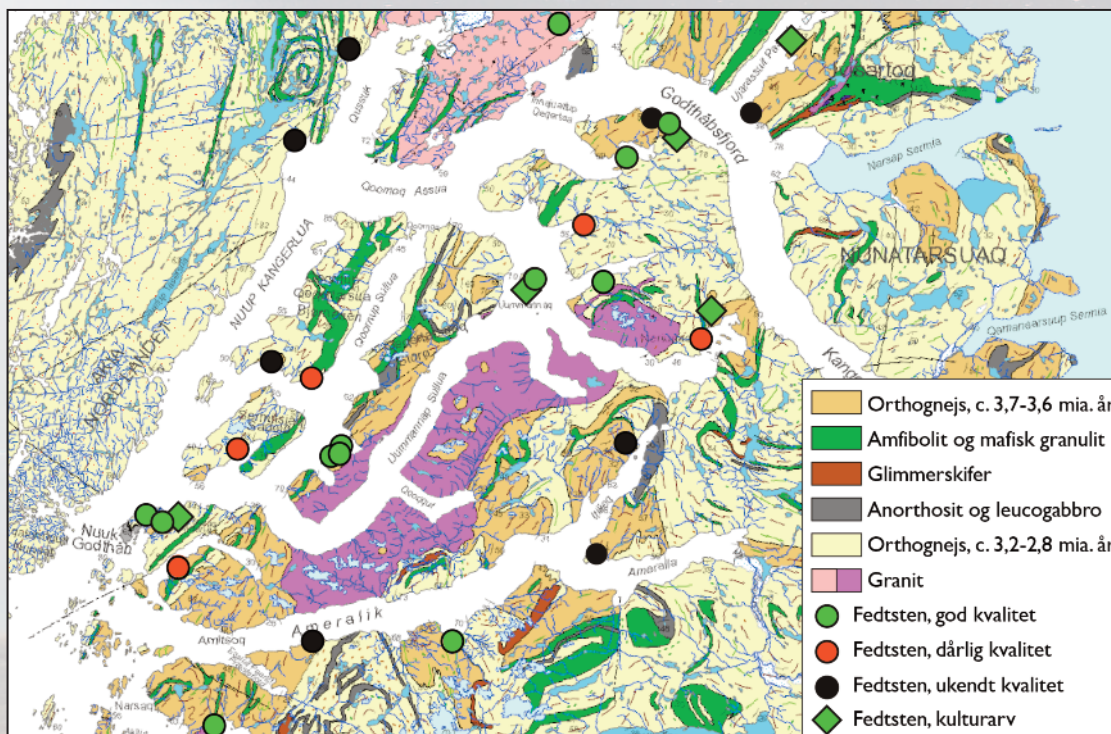
Aallartilinginninni ilisimassallugit pingaarutillit

Kalaallit Nunaanni innuttaasut killiligaanngitsumik ukkusissaniq katersuillutillu piaasinnaapput. Tamanna assammik sakkut atorlugit pissaaq, tassalu pilattuut, savik il.il. Takornariat pisanut uppersarsaammik peqarunik Kalaallit Nunaanni ukkusissat pisiatik killiligaanngitsumik nunamit annissinnaavaat.

Kalaallit Nunaat qaammatit arfinillit sinnerlugit najugaqarfigisimagukku ukiukkaanut DKK 100.000 tikillugit nalilinnik ukkusis-saniq piaasinnaatitaavutit. Tamanna akuersissummik peqarani pisinnaavoq. Ukiukkaani DKK 100.000-it sinnerlugit piaania-ruit kisermaassisinnaatitaanertalimmik imaluunniit kisermaassisinnaatitaanertaqanngitsumik annikitsumik piaanissamut akuersissut qinnutigissavat. Taamaaliorsinnaassagaanni ukiuni tallimani kingullermi nunami najugaqarlutillu akileraarutiniq akiliisarsimassaait, CVR-normumik peqassaait, aamma ukiumut ataasiarlutit nalunaarusiortassaait.

Aamma uku eqqaamakkit:

- Ukkusissaniq aseruisinnaammata qaartartut atussannginnerat siunnersuutaavoq.
- Sumiiffiit allanngutsaaliukkat (eqqissisimatitat) aamma sumiiffiit pioreersunik inuutissarsiorfimmu akuersissuteqarfigisat makkunani takuneqarsinnaapput: https://www.sullissivik.gl/Emner/Erhverv/Raastof/Smaaskalaordning_nyt-design, <https://www.govmin.gl/en/licensing/>, <https://www.govmin.gl/en/geology/small-scale-mining/>
- Ukkusissaniq piaanermit takussutissat ukiut 100-t sinnerlugit pisoqaaneruset tassaapput itsarsuarnitsat, taakkulu kaajallallugit 20 meterinik illersuiffittut pallitsaaliugaapput, nassataralugu pallitsaaliukkap iluani aserortereqqusaanngin-neq imaluunniit assaaqqusaannginneq (nunap assinga uani takuuk: <http://nunniiffit.natmus.gl/spatialmap?>).

Ukkusissat Nuup Kangerluani eqqaanilu arlaqartut annertunngitsukkuutaartut nanineqarsinnaapput. Sumiiffiit ilisarnaatillit eri-agisassaapput attoqusaanatil. Nunap assingani ujaqqanut tunngasut takuneqarsinnaapput nittartakkami www.geus.gl/fedtsten